HAVA DURAĞI

Düşünce, Kültür, Sanat, Edebiyat

Nasılsınız?

Bir rejim yapmak düşkünlüğüne düştünüz ve mankurt güruhu haline dönüştünüz.

Kölelikti diğer adı, gönüllü, kendi tercihlerinizle gelip oturduğunuz.

İçsel yönelimleriniz sürünmeye eğilimli kılıyordu çünkü sizi.

Ruhunuz balçıkta patinaj yapmayı başarı sayıyordu.

Zihniniz bulanıklık içre debelenmeyi marifet bildi.

Bir karıncalanmadır kuşatmış beyninizi, bir parazitlenme alıp gitmiş, düşüncelerinizi felç etmiş.

Adaletiniz Atina çağı, uygarlığınız İslam öncesi.

Kalbinize kin konuşlanmış, yüzünüze nefret, dilinize öfke.

Bir küfür törenini ihdas etmişsiniz zafer bayramı sayıp kuşatılmışlığı kendinize.

Galibiyet terapisi yapıyorsunuz mağlubiyet çağında kara kitlenizle.

Üstelik kadehler kaldırıyorsunuz şerefe, enerji veriyor kan içiyorsunuz, şirket kurup şirkle...

İsyan pazarlıyorsunuz bütün parazitlerinizle...

* * *

İlki 11 Mart 2021'de, sonuncusu 11 Kasım 2022'de olmak üzere ayda bir ve toplam 21 sayı yayımlanan kişisel "Edebiyat Paylaşım Yaprağı" **Hava Durağı**, *bu sayıdan itibaren "*Düşünce, Kültür, Sanat, Edebiyat*" alt başlığı ile bütün düşünce, kültür, sanat ve edebiyat insanlarının ortaklaşa işlevsellik sağlayacağı bir platform niteliğine büründürülmüştür.*

Bir sonraki **Hava Durağı***'nda buluşmak üzere...*

HAVA DURAĞI

Emeğin ve Emekçilerin Tarihi

Can SİİRT

Pierre Brizon'un **Emeğin ve Emekçilerin Tarihi** kitabını 80'lerin ortalarına doğru yanlış hatırlamıyorsam Cumhuriyet Kitap Kulübü'ne üye olduktan sonra verdiğim ilk ve tek siparişte satın almıştım. Benim ütopik daha doğrusu şiirsel sosyalizm çağıma denk düşen yıllar.

Daha çok şiir kitabı okuyor şair; bu yüzden **Emeğin ve Emekçilerin Tarihi**'ne sıra gelmiyor. Ne zaman ki darbe rejiminin üniversitedeki temsilcileri -ki 1402'likler olarak bilinen akademisyenler ihraç edildikten sonraki yıllara tekabül ediyor- zulümlerini üzerimde de icra ettiler ve ilki 1985 ikincisi 1987'de iki kez okuldan uzaklaştırdılar, işte o zaman yapacak tek işim kalmıştı, emekçilik... Buca'nın Tınğırtepe'sine inşa edilen Evka'da inşaat işçisi olarak çalışmaya başlamıştım.

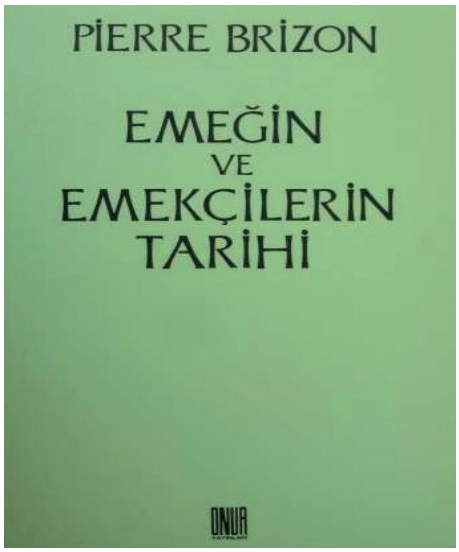
Gerçi o sıralar inşaat işçiliğinin yanısıra pek çok başka işte de çalışmıştım. Cemal Süreya'nın çevirdiği bu kitabı da o zaman okumaya başlamıştım. Evka-1, 1499 Sokaktaki apartmanın giriş katındaki bir dairede ikamet ediyor, işten arta kalan kimi zamanlarda da Buca'ya inip uzaklaştırıldığım fakülteye veya okullu arkadaşlarımın "takıldığı" çevredeki mekanlara uğruyordum. Bir seferinde olan oldu ve cadde boyu yürürken Buca Eğitim Fakültesi'nin yanıbaşındaki polis karakoluna davet edildim. Şükür, birkaç soruluk muhabbetten sonra bırakıldım...

Yoldan çevrilip hesaba çekilmek bir yana o yıllarda olur olmadık saatlerde ev baskınları da yapardı güvenlik birimleri. İşte bu endişeyle karakoldan çıkar çıkmaz topukları yağlayıp doğru evin yolunu tuttum. Kütüphanemi sıkı bir incelemeden geçirdim. Olur ya "Haydar" Efendiler peşimden eve damlayıp kütüphanemi yağmalayabilir, bana da yarım bıraktıkları yerden muameleye devam edebilirlerdi. Sonuçta kütaphanemde bula bula o yıllarda hayli "sakıncalı" kitap basan Onur Yayınla-

1 Eylül 2024. Yıl: 4, Sayı: 22. İki ayda bir hazırlanır. Posta Kutusu 44, Yenişehir, Çankaya, Ankara. e-posta: an.secki@gmail.com, X: An_Secki. ***Ücrete tâbî değildir. Pdf formatında yayımlanır. Okurları tarafından kağıda basılabilir, gerçek veya sanal ortamlarda paylaşılabilir.*** *Hazırlayan:* Cevat Akkanat. *Bu sayıya eserleriyle katkıda bulunan yazarlarımız:* Hüseyin Kaya, Erdal Noyan, Canan F. Çavdar, Hilâl Polat Özdemir, Sümeyye Karaaslan, Eda Tosun, Bedran Yoldaş, Taner Gürses, Can Siirt, Mustafa Urhan, Muhammed Sami Mercimek, Mustafa Işık. *Dizgi, düzelti:* Taha Akkanat, *Hukuk Danışmanı: Av.* Ali Akkanat.

rının bu kitabını buldum. Ve sonraki yıllarda -şu anda da olduğu gibi- beni kendi içimde utandıran şu eylemi yaptım: 4 Nolu dairemin banyo havalandırma boşluğuna bıraktım **Emeğin ve Emekçilerin Tarihi**'ni... Kitap çürümedi veya haşerat tarafından okunup üflenmediyse hâlâ orada!

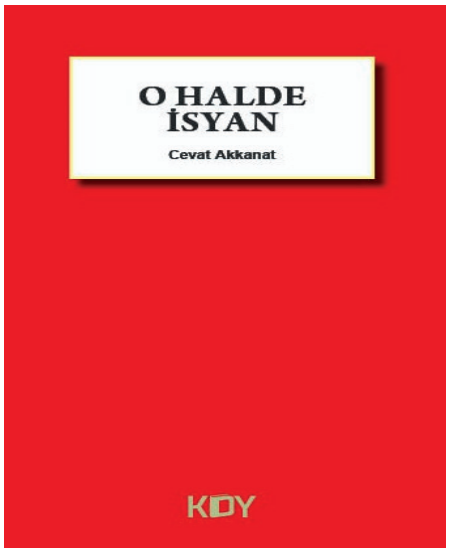
Bundan yaklaşık 35-36 yıl önce yapmak zorunda kaldığım bu eylemi niçin anlatıyorum? Bir vesileyle işlediğim cinayeti mi itiraf ediyorum, yoksa öncesi ve sonrası on yıllarda nice benzeri zulümlere maruz kalmış ve benim yaptığıma benzer işler yapmış insanların hatırasına yönelik bir telmih mi yapıyorum? Bilmiyorum. Bildiğim, hâlâ benzeri süreçlere maruz bırakılıyor memlekette insanlarımız.

Bu arada, Pierre Brizon'un bu kitabını bir sahaf dostumda buldum, telefonla ayırttım. İlk işim gidip almak ve okumaya başlamak olacak.

Ne dersiniz, belki kişisel katarsisimi yaşamış olurum...

OKUYUNUZ! OKUTUNUZ!

www.kitapyurdu.com/yazar/cevat-akkanat/4000.html

İlk Yalan Makinesinin Yenilenmiş Çalışma Prensibi ve Edebiyat Sektörü

Canan F. ÇAVDAR

Yazıya başlamadan önce üzerimde gezen kara bulutları görmezden geliyorum. Bu durumun asıl nedeni, gökyüzünden para yağdırabileceğini hissettiren "sektör" kavramıdır ve bu olgu, *ekonomik* açıdan büyük bir öneme sahiptir. Çünkü sektör: Ekonomideki ortak özellikleri ifade eden ve karşılayan *o yıkılmaz tabuların* muhteşem kavramıdır. Peki ama sektör ne tür işlemlerden oluşur ve sektörü değerli kılan nedir? Değerin mi yoksa paranın mı getirisine karşılık verir? Galiba çıldırmış olmalıyım: Günümüzde ekonomik sonuç ve kazanç taşımayan her olay, insani açıdan ne denli değerli olursa olsun *boş* kabul edilmeye başlanmıştır. Kalp gibi, ruh gibi, ölüm gibi, edebiyat gibi... Ancak yine yanılıyorum, çünkü edebiyat, insana sadece değerli bir kimlik yaratabilir. Günümüzde yaygınlaşmış edebiyat sektörü ise; para kazandırıyor.

Edebiyat sektörünün genelde para kazandıran bir yazın dünyası haline gelmesi ciddi tehlike yaratıyor. Bunun sonuçları; yazar, okuyucu ve edebiyat üzerinden yorumlanabilir. Bu sektör, yazarın manevi bilgisinin gerçekten ilginç olup olmadığını ya da yeni bir şeyler üretebilme, insanlığı yaşatabilme, katkı sunabilme gibi temel niteliklerini ayrımsamamızı zorlaştırıyor. Bir yazar, yazın dünyasında bu tür genel özellikleri yansıtabilmelidir, ancak edebiyat sektörü bu problemlerin üzerini örtmektedir. Yazarların günümüzde, "öylesine işte..." şeklinde bir yazı metodu geliştirmesi kadar bu tür kitapları basan yayınevlerinin de niteliklerini tartışmak bence önemlidir. Çünkü kitapların niteliği, davası, aydın kimliği sorgulanmalıdır! Bunları ilk olarak yalan makinesiyle dertleşiyor gibi değerlendirmemiz çılgınlık olabilir ama akıllı bir harekettir.

Efsaneye Göre İlk Yalan Makinesi: Sihirli Eşek Sessizliğini Bozuyor

İlk yalan makinesinin efsanelerde nasıl ortaya çıktığını ve çalışma prensibinin nasıl geliştirildiğini hep merak etmişimdir. Bu konu özelde anlatıcıya göre kültürel farklılıklar taşıyabilir. Son zamanlarda beğenerek okuduğum *Olanaksızın Fiziği* isimli kitapta ise bu makineyle ilgili kısa bir bilgiye yer verilmiştir. Tabii, yapılabilecek ilk ilişkisel çıkarım, karmaşık *makine* kavramıyla özdeşleştirilemez. Ancak basit bir sistemle geliştirilmiş her çalışma, günümüzde makinelerle yönetilen devasa parçacıkların birer küçük örnekleridir. İlk yalan makinesi hakkında da kitabın yazarı Kaku (s. 87) şöyle bir bilgi verir:

> *"Efsaneye göre, dünyanın ilk yalan makinesi yüzyıllar önce Hintli bir rahip tarafından yaratılmıştır. Rahip, yalan söylediğinden şüphelenilen kişiyi bir "sihirli eşek" ile birlikte tamamen kapalı bir odaya yerleştirir ve şüpheli kişiye eşeğin kuyruğunu çekmesi talimatını verirmiş. Eğer eşek konuşmaya başlarsa, şüphelinin bir yalancı olduğu ortaya çıkarmış. Eğer eşek sessizliğini korursa, o zaman şüphelinin doğruyu söylediğine karar verilirmiş. (Fakat rahip, gizlice eşeğin kuyruğuna is karası sürermiş.)*

> *Şüphelenilen kişi odadan dışarı çıkartıldıktan sonra genellikle suçsuz olduğunu, çünkü kuyruğunu çektiği zaman eşeğin konuşmadığını iddia edermiş. Ancak rahip, bu durumda şüphelenilen kişinin ellerini kontrol edermiş. Eller temizse, şüpheli yalan söylüyor demekmiş. (Bir yalan makinesi kullanmanın yarattığı korku, bazen yalan makinesinin kendisinden daha güçlüdür).*"

"Sihirli eşek" örneği ve kaliteli yazın dünyası arasında bir ilişki kurulabilir. Kitabın gerçekten kaliteli bir içeriğe sahip olduğunu, çocukların okuması için uygun niteliklerde bulunduğunu, insanlık için mücadele eden bir sayfalar dizini olduğunu söyleyebilecek bir sistem kurmamız gerekiyor. Franz Kafka'nın çok değerli bir sözü var ve şöyle der: "*Eğer okuduğumuz bir kitap, bizi kafamıza vurulan bir darbe gibi sarsmıyorsa niye okumaya zahmet edelim ki?*" Sadece okumak için okumak ve yazmak için yazmak diye geliştirilen düşüncenin haklı çıkarılmasını doğru bulmuyorum. Yazarların *ekonomik* bir faktör olarak yazmaya yönelmesini de haklı görmüyorum. Bunu onlar da kabul etmiyorlardır belki ama sürekli kitap çıkarma mücadelesi içinde olmaları nitelikli sonuç almalarını zorlaştırabilir. *Stoacıların Paradoksları*'ndan altıncısı (s. 87), "*sadece bilge kişi zengindir,*" ifadesiyle açıklanmıştır. Bir yazar, okuyucusunu bilgi yönünden zengin kılacağı, insanlık yönünden zenginleştireceği içeriklerle kitaplarını donatmalıdır. Okuyucu, kendisini geliştirebileceği kitapları arayıp okumalıdır. Sözlerim oldukça ütopik konular; ancak benim düşüncelerim kadar dertli olan bir diğer kişi de Dostoyevski'dir.

Stepançikovo Köyü'nün Edebiyat Sakini: Bana Ekselans Diyeceksiniz!

Dostoyevski'nin *Stepançikovo Köyü* kitabında Foma Fomiç isimli kara cahil olduğu bilinen kahraman, bir zamanlar Moskova'da edebiyatla uğraşan bir kişidir. İnsanlara hep nasihat vermeye çalışır ve şu ifadeleri kullanır (s. 35): "*Bilginim, herkesten akıllı olduğum için yalnız beni dinleyin!*" Köyde onun sözünü dinlemeyen bir insan bulamazsınız. Zaten kendisinin sözünü dinlemediğinizde de size muhakkak eziyet edecektir. Kitapta da aynı şekilde kendisini üzen insanlara karşı tavır alır ve ondan günlerce af dilerler. O ise onlara şunu söyler (s. 87): "*...bana sabahtan akşama kadar ekselans diyeceksiniz.*" Köyün bu sakinleri oldukça saf insanlar ve okuyana değer verdikleri için Foma Fomiç'in önünde de saygıyla titrerler. Edebiyatla uğraştığı ve yepyeni yazı, fikir ortaya çıkaracağını söylediği için köydeki insanlar ona saygı gösterirler. Hatta memnun etmek için şunu söylerler (s. 121):

> "*Sana (Foma Fomiç'e) hizmet etmek, saygı göstermek boynumun borcudur. Çünkü köle olarak dünyaya gelmişim. Verilen her vazifeyi korku belası, canla başla yapmak zorundayım. (Sen) kitap yazmaya oturunca, seni rahatsız edecek kimseleri odana sokmamak benim vazifem. Başka bir emrin, hizmetin olursa, başımla beraber, yaparım.*"

Kalemi kuvvetli olmayan, insanlığa bir şey katamayan, sürekli olarak yepyeni bir şey yazacağını insanlara inandıran ve kendisine, "ekselans" diye hitap edilmesini isteyen Foma Fomiç'i, "sihirli eşek"le tanıştırmanın iyi bir fikir olacağını düşünüyorum. Ancak bu yalan makinesi sisteminin yenilenmiş çalışma prensibine muhakkak ihtiyacı olacaktır. İnsan, bilgisini geliştirmeyecekse okumaya, hayatına daha olumlu bir bakış katmayacaksa yazmaya yönelmemelidir.

Yalan Makinesinin Çalışma Prensibi: Bana Gerçek Edebiyatçıları Getireceksiniz!

Yazın dünyasının önemli isimlerinin hayat hikâyelerini okuduğumda, kendilerinin bir çeşit çıkmazda olduklarını ve zorlandıklarını anlardım. Thomas Bernhard'ın *Goethe Öleyazıyor* isimli kitabında, duyguların gel-git yansıması Goethe'nin yazdıkları hakkında şüpheye düştüğünü göstermiştir (s. 14): "*Eserim tartışmasız en büyüğüydü kuşkusuz, ama aynı eserle Alman edebiyatını da birkaç yüzyıllığına sakatladım. Ben, azizim,' demişmiş Goethe Riemer'e, Alman edebiyatını sakat bırakan biriydim. Benim Faust'u herkes yuttu. Sonuçta, her ne kadar rakipsizse de, her yazdığım benim en içten duygularımın sadece bir boşalımı idi, hepsinden birer parçaydı, dedi diyor Reimer, ama hiçbirinde katiyetle en büyük ben değildim.*" Goethe'nin bu kendi büyük eserine bile eleştiriyle bir bakış attığı görülmektedir. Ayrıca iyi yazar olmak için yaşamını ve çalışmalarını "yaz-yak" şeklinde sürdüren Goethe, 24 Kasım 1768 tarihinde, Frankfurt'tan Leipzig'e mektup gönderir ve şunu yazar (aktaran Özgü, s. 94): "*Tanrı, acaba yazar olmamı istemiyor mu?*" Bu düşünce günümüzde edebiyat sektörünün içerisinde sıkışmış yazarlara önemli bir derstir.

Goethe'nin mektubunu ele almamın asıl nedeni, bu yazarların bile kendi kendilerini eleştirel bir üslupla değerlendirmelerine yönelik duyduğum hayranlıktır. Bu kadar derin ve hassas düşünen yazarları gören bizim Yalan Makinesi, çalışma prensibinde muhakkak şunu söyler: "Bana gerçek edebiyatçıları getirin!" Şimdi biz o edebiyatçılarımızı nereden bulacağız! Diğer bir sorun ise yazar ve şairleri memnun etme girişimidir. Bu düşünceler, eleştirel bakışı zorlaştırıyor. 'Yazılarını/kitaplarını geliştirmeleri adına yapılan eleştiri'yi yazarlar ve şairler kabul etmiyorlar. Böyle bir dönemdeyiz ve özellikle o yazarımız ya da şairimiz hâlâ hayattaysa bu zorluklar da artıyor! Eleştiri yapmak zorlaşıyor. Eleştiri yapan insanlar yadırganıyor. Yazarı ya da şairi memnun etmek için bir şeyler karalayan dergiler de artıyor, onları memnun etmeyen yazılara da yer verilmiyor. Ve böyle bir ortamda şimdi bizler, Yalan Makinesi'ne ne anlatacağız?

KAYNAKLAR

Bernhard, Thomas. (2023). Goethe Öleyazıyor. Çev. Fatih Özgüven, 4. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Cicero. (2016). Stoacıların Paradoksları. Çev. Serap Gür Kalaycıoğulları ve Ceyda Üstünel Keyinci, 2. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Dostoyevski, Fyodor Mihayloviç. (2019). Stepançikovo Köyü. Çev. Nihal Yalaza Taluy, 8. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kaku, Michio. (2016). Olanaksızın Fiziği. Çev. Engin Tarhan, 5. Baskı, İstanbul: ODTÜ Yayıncılık.

Özgü, Melahat. (1992). Goethe'nin Tiyatroculuğu. Tiyatro Araştırmaları Dergisi, 9(9), 91-115.

Tövbekar Kişiden Tövbekar Topluma

Sümeyye KARAASLAN

Şerif Mardin'in bir röportajından sosyoloji literatürüne kazandırdığı 'Mahalle Baskısı' kavramı daha çok İslamî yaşam tarzının diğer çevrelere dayatılması şeklinde anlaşıldı ve kullanıldı.

Biraz daha yakından baktığımızda aslında bu olgunun tarihsel bir karşılığı olduğunu görürüz. Her dönemde her toplumsal yapıda gelişen normlara bireylerin doğrudan veya diğerlerinin etkisiyle uyumu sözkonusu olmuştur. İddia edildiğinin aksine kişiler herhangi bir baskı olmaksızın da yaşadıkları toplumsal kurallar bütününe uyum sağlamışlardır.

Çoğunluğa uymanın zannedildiği gibi dayatmayla değil insandaki itaat ve uyumla gelen güvende hissetme duygusuyla ilgisi olabileceğini Solomon Asch'in 'Uyum Deneyi'nden görmek mümkün. Buna göre aynı ortamda bulunan belirli sayıdaki kişiye çeşitli görseller üzerinden sorular sorulur. Kişiler 'asıl denek' olan kişiye sıra gelene kadar bilerek yanlış cevabı verirler. Denek diğerlerinin verdikleri cevabı duyar ve sıra kendisine geldiğinde kendisi de öncekilere katılarak yanlış cevabı verir. Asch kişilerin karar mekanizmalarının nasıl işlediğini görmek için yaptığı deneyde %38'lik bir oranla denek kişilerin açıkça yanlış olan cevabı çoğunluğa katılma güdüsüyle verdiğini saptamıştır. Böylece içinde bulunduğumuz toplumsal yapının norm kabul ettiği şeylere itaat etmeye dönük eğilimlerimiz olduğunu düşündürmüştür.

Bugünün toplumsal yapısında kişilerin gittikçe bireyselcilik akımına rağbet göstermesi, bir süredir toplumsal normların bütünüyle sorgulanıp reddedilmesi, "insan detoksu yap, sana iyi gelmeyenleri hayatından çıkar, hayat senin, karar senin müdahale etmelerine izin verme, insanlardan beklentini düşür ki hayal kırıklığı yaşama, her koyun kendi bacağından asılır, hatta insan insanın kurdudur." şeklindeki özellikle sosyal medya üzerinden şekillenen yeni bir baskıyı algoritma baskısını oluşturdu. Artık takip ettiğimiz kişi veya içeriklerin ortalamasında önümüze gelen bu küçük ve dar düşünce çevresine hapsoluyoruz.

Solomon Asch

Aslında -istisnai durumları hariç tutmakla beraber- onlarca, yüzlerce yıl içinde gelişen kültürle gelen doğrular ve normların komşumuz, mahalle bakkalı, her sabah ekmek aldığımız fırıncı aracılığıyla bize hatırlatılması, insan ilişkileri üzerinden oluşan sorumluluk duygusuyla vefa, sadakat, diğerkamlık, kötü gün dostluğu, güven, paylaşım erdemlerinin de beraberinde geldiği değerler dünyasını inşa etmek anlamına geliyor bizce. Fakat bu olguya yüklenen olumsuz anlam yukarıda da bahsedildiği üzere kişileri birbirine karşı sorumlu hissetmeyen, dolayısıyla duyarsız, eleştiriye tahammülü olmayan, ben merkezci, kibirli, tavsiye ya da nasihatları bile müdahale olarak algılayan, tüm bunların sonucunda yalnızlaşan, sıkıntılarını paylaşacak bir kimsesi olmayan, psikolojik problemler yaşayan, psikolog kapılarını aşındıran bir tipilojiye taşıdı.

Öyle ki bireyselciliğin, yalnızlığın zirvesini gördüğü batı toplumlarında yalnız insanlar problematiği birtakım gönüllü çalışmalarla, kurulan yalnızlık bakanlıkları ve onların politikalarıyla bertaraf edilmeye çalışılıyor. Bu çerçevede mesela Avustralya'da bazı çağrı merkezleri yalnız yaşadığı bilinen kişileri belirli periyotlarla arayıp, onlarla günlük sohbet konuları etrafında konuşarak bu yönde bir hizmet veriyorlar.

Toplum/ Mahalle baskısı (!) ve bireyselcilik çerçevesinde eleştiri kültürünü ve bunun da hem bireysel hem de toplumsal tövbeye ya da hatasını telafiye imkan oluşturmasını konuşmak istiyoruz. Özellikle eleştiri almak, yanlışlarının kişiye söylenmesi ya da belirli referanslar etrafında kişilerin sınırlandırılması, kurallar konulması çocukluktan itibaren kişinin ruhsal ihtiyaçlarından biri. Öğretmenlik tecrübemden çocuklarına sınır, kural koymayan ailelerin çocuklarının kendilerini değersiz hissetmesine sebep olduğuna çok kereler şahitlik ettim. Ailesinin çocuğuna tayin ettiği kurallar hem çocuğa hangi yolları takip edeceğini gösterdiği için güvende hissetmesini sağlar hem de ailesi nazarında önemsenen, hakkında kaygılanılan, değer verilen biri olduğu hissi oluşturur.

Topluluk ve yetişkin ilişkisi için de benzer bir durum sözkonusu. Yaşadığı apartmandaki komşusuyla ilişki seviyesi, mahallede tanıdık bir taksici veya düzenli alışveriş yaptığı bir esnafın varlığı o kişiye güven, dolayısıyla huzur duyguları içinde orada yaşama imkanı verir. Hatta yapılan bir araştırmada komşularıyla selamlaşma, birbirine gidip gelme gibi ilişkileri olan kişilerin mesela komşusunun çıkardığı gürültüden, tanımadığı komşusunun çıkardığı aynı seviyedeki gürültüyü tolere edemezken, rahatsız olmadığı gözlemlenmiş.

Kişinin duygusal bağ kurduğu ilişkilerinde birbirlerine toleranslarının yükseldiğini düşünürsek bunun eleştiri kültürüne de hizmet ettiğini görebiliriz. Çünkü kişi tabiri caizse nazının geçtiği kişilerin kendisiyle ilgili eleştirel yaklaşımlarına savunmacı ve reddedici bir refleksle karşılık vermek yerine değerlendirmeyi düşünecektir. Bu da kişinin ruhsal, zihinsel gelişimi için çok önemli bir motivasyon aracı. Kişi hatalarını bu tarz bir ilişki aracılığıyla görünce 'tövbe', telafi edebilecek, bu gibi kişilerden oluşan toplumlar da kitlesel hatalarının önüne geçebilecek ve 'toplumsal tövbe' bir kültür olarak bir sonraki kuşağa aktarılabilecektir. Çünkü eleştiri mukayese ile mümkündür ve muhakeme yeteneğini geliştirir. Bu da kişinin veya toplumun öyle süregeldiği için kendinde göremediği, galatı meşhur olmuş davranış kalıplarını görmesine, özür dilemesine ve düzeltmesine imkan sunar.

Aksin halde bencil duygularını tatmin etme peşinde koşmaktan yorgun düşen, nihayetinde mutmain olamamış, sekinete ulaşmak için türlü yollara başvuran (yaşam koçları, psikologlar, astrologlar, çeşitli safsatalar) elleri bomboş ve yüreğinde bir sızıyla kalakalan kişilerin oluşturduğu günahkar ama tövbekar olamamış toplumlar türemeye devam eder.

Yanan Kağıt

Eda TOSUN

Bir selama muhtaç olacağı günler gelir diye bekliyordu. Kimseye selam götürmek istemiyor, yanan kağıtlar gibi havada dolanıp kaybolmak istiyordu. Yazarak kendini yok etmeyi keşfettiğinde, onu sıkan sonra bırakan bir duaya boncuk diziyordu. Çünkü zaman resmini çiziyordu.

Filistin'in kapısında kocaman bir tabelada, "insan" giremez mi yazıyordu? Selam verip selam alanların ceset kokuları yayılıyordu etrafa. Tanrıların çıngırak sesine kulak verenler, bulduğu her taşı fırlatıyor, bir tanesi isabet etse gölgesine bile, ayağı yanık atlar koşuyordu. Ve fakat çelikten yapılmış kulaklara ses ulaşmıyordu. Sesini de alıp uzaklaşmak istiyordu. Ayakkabılarının bağını bağlamak için eğildiğinde, bir de seccadesinde eğildiği geldi aklına. Eğilmek kelimesini bir daha düşündü o anda. İnsan eğilen, bükülen bir şey miydi?

İnsan neydi!

Evi tekrar anlatmak istiyordu çocuklara. Pencerelerden başlamalı diyordu. Bir bahçenin kapısı ne renk olmalı mesela? Duvarlara açılan delikleri çiçeklerle kapatmayı, bir baba nasıl girer içeri, anne yemeğini de baştan anlatmak istiyordu. Kuşları ağıtlatla değil, şiirle çağırmalı diyordu. Göğe oturan gemilerden bahsetmek istiyordu. Kederin hüzünlü kapılarına kilit vurup, doğumun o ihtişamını göstermek istiyordu. Kemiği kesen ne varsa hiç kıpırdamadan iyileşmeyeceğini anlatmak istiyordu dünyanın bütün çocuklarına. Ve tüm bunların altında tek bir arayış vardı aslında:

İnsan nakkaş mıydı acaba?

Zamanın içinden çıkmak imkansızdı. Zaman ise tarihe bir sayfa daha bırakmak için hikmet arıyordu. Bunca ayıbı örtecek büyüklükte bir beyaz çarşafın olduğuna inanıyor muydu? Tenhada susulurdu ama artık hançerin de ağzını açma zamanı gelmedi mi? Adım attıkça çözülen ayakkabı bağlarına soruyordu.

İnsanların bir barkodu olmalıydı diye geçirdi içinden. Hücrede kan kalmadığı için "insan" tanımlanmıyordu.

Muskasını çıkarıp boynundan yol boyunca rastladığı hiç bir tanrıya selam vermeden, geyiklerin boynuna asılma isteğiyle, yeni bir cümle aradı.

Bir şey ima ediyor olmalıydı bu matem. Tanrı, insanların hepsini bir ceviz sandığına koyup kaçmış olamaz! Öyle olsaydı eğer, kuşlar da giderdi ardından.

Menhus bir bavuldu şimdi zaman. Güneşin altında unutulan. His kaybı dileniyordu pamuk şekeri satan amcadan. Gözlerinden başlasın diye medet umuyordu ayakkabı boyacısından. Kabuk bağlanmıyordu ama çaput bağlıyordu yarasında yanık kokan. Pusu kurulmuş ne kadar dönemeç varsa, oraya isabet ediyordu tığla örülmüş zaman.

Deniz olmasaydı karşıda, insan kılıçla dolaşmalı diyecekti sokaklarda. Sustu…

Gözlerini izbeye çekerek oturdu bir deniz kıyısına.

Son sözleriydi belki de:

"Toprak da bitecek!

Ağlama."

Şiirler

Taner GÜRSES

Mardin

Büyüyor sokakların
Uzaklara bakıyor gece
Bu ışıklar bu şehir
Ilık bir cumartesi akıyor üstümüze

Kenger

Yanından geçsem kolun karılır
Önünde düşsem düşü bağlarsın
Öbek göbek çil yavrusu
Köpük köpek şah damar
Çeşmelerim bozuk sekiler kesat
Kenger otuyum ben sakız ağlarım

Fasıl

Say fasıllar biter
Hay sen kalırsın
Bir kuş çizer gökyüzünü
Yek sabi yiter orman
Rüzgar rüzgâr rûzîgar
Masalsı günler
Fasıllar tükenir
Yiter hevesin
Tutunup kuru dallara bahar istersin

Neşterli

Şehirler geçersin
Şehirlerin kalbinden
Türkü söyler ağlar kimi
Hayal alır düş verir sevişir dili
Sonra şehir arkada
Sen o şehrin kalbinde
Acemi neşter gibi

“Anlatmam Derdimi Dertsiz İnsana”

Hüseyin KAYA

Dünyaya gelirken sırtımıza sardığımız ten gömleği; renk renk, kimi bir mevsimlik kimi ömürlük dertlerle bezenmiştir ezelde. Her ne kadar gün gelip unutulanı yahut kuşlar gibi uçup gideni varsa da nafiledir bir âh ile cümlesinden sıyrılıp yaşamaya devam etmek bütün dertlerin. Nafiledir dertsiz bir mekan, dertsiz bir gün aramak yeryüzünde. Nafiledir derdimizi dökecek bir kör kuyu, azıtacak bir dağ başı arayışımız. Ayaklarımız bağlı, dilimiz suskun, ruhumuz perişan yürürüz dünya üzerinde sırtımızda dert heybesi. Derdin birini döksek bu heybeden, yol üzerinde bir köprüden ırmağa, gelir başkası doldurur yerini. Sabrın demirden çarığı delinir, şükrün demirden asası eskir de elimizde, dert azalmaz, dert bitmez. Dünyaya gelirken bir dertle gözlerimizi açarız lakin dertlerle kapatırız gözlerimizi dünyadan giderken.

Dert, tek heceli olsa da belki de türlü türlü olduğundan derdin tek tarife sığmaz manası. Ömürlere dar gelen bir kelimenin elbette yer almaz tam karşılığı lügatlerde de. Dert değildir asılında konuşulan, söylenen; derdin gölgesidir dertleşsek de geceler boyu dostla, yarenle. Derdin yanlız adıdır dolaşan şiirlerde, türkülerde. Dertleşsek de dilsiz geceyle, seherle; kimi dertler yâd edildikçe yayılır kalbin vadilerinde.

Hep özlediğimiz, dertsiz günler olarak andığımız çocukluğumuzun, deli ırmak gençliğimizin, hayatın kıyısında yürüdüğümüz öğrencilik yahut ilk gençlik yıllarımızın dertleri unutulsa da zamanla, aşı izi gibi kalır kalbimizin bir kenarında. Nefes alıp verdikçe ardı arkası kesilmez dert sağanağının sadece büyüdüğümüz için bazı dertler, dertten sayılamayacak kadar küçülür dünyamızda.

Dert bir denizdir bu âlemi seyrederken içinde çırpındığımız ve bu denizin dalgalarıdır gam, keder, hüzün, elem, acı, hasret, sevda, yoksulluk, hastalık, ayrılık... Tadı acı, katlanması zor olsa da dert bir iksirdir bizi taşıyan varlığa yahut yokluğa.

Ko ağyârı gel ehl-i derd ile yâr olmak istersen
Cefâ çek aşk ile yâr-ı vefâdâr olmak istersen
(Usûlî)

Dert, gecedir bütün renkleri silen; dert, gecedir karanlıkların annesi ve dert müjdecisi sonsuz aydınlığın. Dert kuyudur Yusuf’un kendi hakikatiyle baş başa kaldığı. Dert uzlettir Meryem’in sınandığı. Derttir bülbüle içli şarkılar veren, güle güzellik. Mumu eriten de derttir, pervaneyi onun etrafında divane eden de. Mecnun’u çöle, Ferhat’ı dağlara süren de derttir; Kerem’i küle çeviren de.

Derttir kuzuları koyunların ardında dolaştıran, dumanı dağların başına saran. Derttir arıyı çiçek çiçek dolaştıran, karıncaları telaşlı kılan. Derttir kilimlere düşen rengarenk desenler anaların kirkitinden. Derttir; yazarı kalemle yoldaş eden, bestekarın kalbine nağmeler serpen, şairin ruhuna ilham üfleyen.

Derdimiz her ne ise ancak o kadar varız dünyada. Dert yalnız bizim değil her şeyin varlığını resmeden hakikattir kainatta. Dert etmeyenin, derdi olmayanın varlığı da yoktur aslında.

Zannedilenin aksine neşeyi değil derdi söyler serçeler her sabah, her akşam. Derttir diyar diyar gezdiren göçmen kuşları. Yağmur derdinden atar kendini toprağın bağrına, bulutlar dertle arşınlar gökyüzünü her mevsim. Rüzgarın uğultusu, suyun şırıltısı, göğün gürültüsü derttendir aslında. Lale dertle büker boynunu, sümbül dertle dizer yapraklarını, ağaç dertle yürür meyveye.

Bir derdin esiri olmayan, boyasıyla boyanmayan, katlanmayan bir derdin zahmetine, bilemez dermanın kıymetini, giremez dermanın gülistanına. Dert mazlumun dilinde duadır dervişin gönlünde bahar.

Ehl-i derd ol, ehl-i derd ol, ehl-i derd ol, ehl-i derd
(Usûlî)

Dert etmeden açılmaz önünde durduğumuz hiç bir kapı. Dert etmeden varılmaz bitmez sandığımız yolun sonuna. Derdimizi unuttuğumuzda, unutmaya çalıştığımızda dünya çölünün serabıdır bizi çağıran kendisine. Geceyi dert etmeyene seher, kışı dert etmeyene bahar uğramaz. Su nasıl şekil verirse çakıl taşlarına, dertler de öyle şekillendirir uğradığı, misafir olduğu kalbi ve işler o kalbin en kuytu köşelerine acziyeti, sabrı, sessizliği.

Bilsek de her derdin bir dermanı olduğunu, bilsek de hiçbir derdin sonsuza kadar sırtımızda kalmayacağını, bilsek de yarasız ağaç dertsiz baş bulunmayacağını yine de süzülür kimi zaman yanağımızdan birkaç damla yaş, yine de akseder yüzümüze biçareliğin durgunluğu. Yalnızca gözleri, yüzü değildir dert ehlini ele veren. Yürüyüşünden, duruşundan, sesinden, nefes alışından dahi ağır bir hüzün sızar dert sahibinin. Dert nasıl elvan elvan ise dertliler de türlü türlüdür. Bazıları dertsiz hayat düşüyle tüketir bütün ömür sermayesini sayısız dertler içinde, bazıları severek derdini bir derde yâr olur. Kimileri şikayet eder dermansızlığından derdinin, kimileri dermanı dertte bulur.

Tıpkı insanın dünyada misafir olduğu gibi büyük ya da küçük dert, dertler de misafiridir insanın son nefesine kadar. Renk renk, kimi bir mevsimlik kimi ömürlük dertlerle donatılmış ten gömleğini çıkarıp üzerimizden dönerken dünyadan ; anlarız dermanın dert, derdin derman olduğunu ve vedalaşırız bütün yüküyle ömrümüzün, kalbimizin.

Satıp dermânını derd al melâmet şehri içinde
Deli gönlüm gibi rüsvây-ı bâzâr olmak istersen
(Usûlî)

Geçecek sandın, geçmedi. Uçup gidecek sandın, biri gittiyse birkaçı yeniden geldi dayandı kapılarına kalp şehrinin. Kapıları kapadın, pencerelere perde çektin en uzağına gittin içindeki ülkenin. Kurtulamadın.

Kaç geceyi uykusuz geçirdin, kaç gündüzü geceye kederle bağladın. Kalmadı farkı geceyle gündüzün, baharla güzün. İçindeki yükü, ruhundaki ağırlığı taşımaktan yoruldu kalbin, ayakların. Kaç kez bulutlansa da gözlerin, ağlayamadın. Yorgun bakışların her gün biraz daha boşluğa, ötelere yöneliyor. Konuşan sen değilsin, işiten sen değil. Bir kuş sesi duysan belli belirsiz, kalbine çarpıyor kanatları. Bir boynu bükük çiçek görsen ruhunda yankılanıyor feryadı. Hiçbir şemsiye, çatı altı korumuyor ansızın gelen yağmurlardan gövdeni. Hiç bir mevsim geçmiyor titremesi kalbinin.

Duldan yok sığınacak hiçbir rüzgarda.

Işıltılı cümleler uğramaz oldu sessiz bahçene. Anlatsan dilin yorgun, kelimelerin kırgın içinle konuşmaktan, söylesen tarifi yok lügatlerde halinin. Ruhunun aynasından siliniyor her gün biraz daha suretin. Gölgen bile taşıyamaz oldu derdini. Derdinlesin, derdin sensin.

Yorgun Düşler Ağaçta Asılı Kaldı

Bedran YOLDAŞ

Sıkıcı bir gün daha tecelli etti
Göz kapaklarım istemsiz kapanıyor
Ellerim ayaklarım boşalmış zemberek gibi
Teselli olur mı ki yorgun bakışlarım
Dermansız kaldı hayallerim
İstençlerim öksüz, yetim
Gül bahçesi soldu yağmursuz hazinesi
Sessiz sedasız tırmandı aşk dağına
Patikalardan geçerken armut ağacında
Yelpazesi arının gölgesinde sabahladı

Karıncaların yuva yaptığı yere
Bir fetvacın kanat çırpınışına yükledi
Hünkün ağır heybesini,
Selvi ağaçlarına çaput bağladı
Ve üzengisine yorgun düşlerini

Zaman sessizce tecelli etti
Akarsu gibi kıvrandı düşleri
Arı kovanına sokulan çomak endişesi
Acısı buhurdanlık sepetinden ödünç alınan
Yarının bakışlarında kilitli kaldı

Dolunay saçlarını yere salmış
Göz hizasında badem siluetleri
Yorgun düşleri ağaçta asılı kaldı
Rüzgârgülü bana küsmüş
Zaman sessizce ilerledi

Bir Geyik Gibi

Mustafa IŞIK

bir dudağı yerde bir dudağı gökte dev
ağaran geceyi güzelleyerek
unutmuştur zamanı ve serini
dağ ardını sesine serip
geyik gibi uzanmıştır
uzun, upuzun öykülere

öfkesi kaçak, kuş korkutan
söylemeye utanarak susadığını
sırtında kaf gölgesi kaftanı

dağ dediğin damlaya delinir mi
söylenecek şey çok da
yakışmaz yüzün ansızın vedasına
en güzel ay neden eylüldür

alıp yanına mizana tartılmış uykuyu
yeni bir dünyaya uyanmaya…

Estetik

Hilâl Polat ÖZDEMİR

Herkesin, cebindeki son meteliğe kadar harcayıp, burnunu, kaşını, yüzünü yaptırmaya ve estetik operasyonlara sıra almak için ünlü cerrahlara randevu bulmaya çalıştığı bu günlerde doğal bir yüz ile karşılaşmak artık neredeyse imkânsız, dersem mübalağa etmiş olur muyum? Estetik kelimesinin ilk kullanımı 18. yüzyılda yaşamış olan Alexander G. Baumgarten'e ait. Alman filozofa göre estetik, "*Güzel üzerine düşünme, onun ne olduğunu araştırma sanatıdır.*" Baumgarten, **Aesthetica** adlı eseriyle "*estetiği*" felsefeye kazandırmıştır. Bahsetmeye çalıştığım estetik anlayışının özünde güzellik var. Güzel olmak uğruna bıçak altına yatmak kadar "*güzel*" üzerine düşünmek, kafa yormak, güzeli tanımlamaya gayret etmek de meşakkatli ve acı verici.

Baumgarten

Nedir güzel olan: Gözün ve gönlün ahengine iştirâk eden, muntazam ölçülere göre yapılmış, yüksek derecede hoşlanma hissi yaratan, öznede beğeni duygusunu oluşturan nesnenin temel özelliğidir. Güzellik izafîdir. Estetik, aslında bir çeşit kompozisyondur. Bu kompozisyonda ölçülebilir değerler ve belli oranlar mevcuttur. Yüz estetiğinde altın orandan bahsedilir. Günümüzde plastik cerrahi işlemi aslında altın oranı yakalama amacıyla yapılır. Yüz estetiğinde altın oran: Yüz uzunluğu ile yüz genişliği arasında bulunan oranın 1.618 değerine eşit ya da mümkün olduğunca yakın olmasıdır. Estetik ameliyatlarda kadınlar, altın oranı hesaba katıyorlar mı bilemem ama hemcinslerimin son on yılda aynı burun, aynı çene, aynı dudak oranları ve şekilleriyle tek bir kalıptan çıkmış oyuncaklara benzediğini fark etmemek mümkün değil. Alman filozof Baumgarten, estetik kavramının kapsam olarak bu kadar genişlediğini görseydi hâlâ felsefeyle ilgilenir miydi? Belki de amacından bir hayli uzaklaşan bu mefhumun kullanılmasını yasaklardı.

Peki estetik olanla estetik olmayan arasındaki farkı nasıl tespit edeceğiz? Yazının başında estetiğin, güzel üzerine düşünme olduğunu ifade etmiştik. İnsanoğlunun güzellik algısı eşyaya hükmedebildiği veya ona sahip olduğu sürece farklılık arz etmiştir. 17. yüzyıl halk ozanı Karacaoğlan'ın:

"*Ben güzele güzel demem*

Güzel benim olmayınca."

dizeleri, güzellik tanımının ancak ona (güzele) sahip olmakla yapılabileceğini, aksi halde bir anlam ifade etmediğini veciz bir şekilde dile getirmiş.

Dünyanın en güzel mekânlarını görmeye gittik, ruhumuzu ve gönlümüzü dinlendirdik, diyelim. Bir süre sonra evimize döndük. Evin kapısından içeri adım attığımız an gezdiğimiz yerleri unutur ve "Evim evim, güzel evim" deyip bize ait olmayan, estetik zevkimizi bir süreliğine esir alan o hazları anılarımızın arasına katar ve bize ait olana geri dönmenin huzuru ve güveniyle "Güzel evim" deriz. Üstelik bu ev, görünüşte estetik nizama uygun olmasa bile, bizim için ait olduğumuz yer ve temel sığınağımız sıfatını taşıdığından dünyanın en güzel yeridir.

Estetik algısı zamana ve mekâna göre farklılık gösterir. Dünyanın hiç bilmediğimiz yerlerinde yaşayan topluluklarının bize göre oldukça çirkin ve ilkel görünen kadın aksesuar ve görüntüleri Etiyopya'nın güneybatısında en izole bir şekilde "*Mun*" adıyla yaşayan kabilenin kadınlarınca gurur ve güzelliğin sembolü olarak görülmektedir. Mun ve Suri kadınları dudaklarına "*plak*" takıyorlar. Bir çeşit tahta diske benzeyen bu plak, kızlar on beş ya da on altı yaşına gelince onların anneleri tarafından alt dudağa delikler açılarak ve çubuklar sabitlenerek takılıyor. Önceden genç kızları köle tacirlerine karşı korumak için yapılan bu uygulama, sonradan kabile kadınları için gösteriş ve estetiğin simgesi haline gelmiş.

Karacaoğlan

Hülâsa kadının olduğu her yerde estetik üzerinde düşünmek ve güzellik hususunda farklı kanaatlere varmak mümkündür. Kadın, yaratılışı gereği süse, güzelliğe, seçkin ve özel olmaya lâyık bir varlıktır. Kimi, doğuştan getirdiği genlerinin ona bahşettiği güzelliği aksesuar ve giysiyle bütünleştirirken kimi de lütfedilenle iktifa etmeyip her türlü acıyı ve sıkıntıyı göze alarak bedenini, hayalindeki görüntüyle değiştirme serüveninde, bazen mutluluk bazen de hüsranla sonuçlanan "*estetik operasyonlara*" kendini ve parasını teslim eder. Böylece Kafka'nın "*Bu dünya için süslenip püslenmen gülünç*" sözünün statüsü ne olursa olsun kadınları etkilemediğini görmüş olduk …

Kaçış Yok

Muhammed Sami MERCİMEK

Kaçış yok,
Herşey aynı,
Dalgalanmaları göklere paralel,
Yüreklerimiz hariç.
Pas tutmuş zaman,
Sokaklardan ülkelere ve oradan da atlaslara,
Yani sıkıştırılmış bir kışlık elbise mekan,
İnsan olmaktan daralmışlığımızın yanında.
İşte arzuhalin en içten yanı,
Herşey aynı...

Kaçış yok,
Birer uslu kaçak mahkumlarız,
Firari fırtınalara kapılır,
Olmayan da olanı,
Varlıkta olan da yok olanı,
Kısacası bizde olmayanı ararız,
Kısır döngüsünü kurduğumuz duvarlarda,
Betondan yüreklere gül satarız,
Bizler birer uslu kaçak mahkumlarız...

Kaçış yok,
Ölüm,
Bir kurtuluş risalesi,
Ak mürekkebi göremeyen ağmaların,
Kara düzen bakkal defteri döngüsünde,
Biz bir kafeste sıkışmış hemstırların,
Adil havlu atma bahanesi,
Ama kaçış yok,
Doğum,
Başlanılmış bir başlangıcın,
Yeniden tekrar etmesi,
O şahdamarda iken,
Damardan alınan sancıların,
Yorgun gönüllere,
Yeniden ikamet etmesi...

Kaçış yok,
Hiçbir şey yetmiyor,
Sürgün zamanların acısını,
Secde ikindisi zamanlarda avutmaya.
Sen deyip geçiyoruz,
Aşkla acımızı bir başkasına yıkmaya,
Ama susmuyor, doymuyor kalp,
İşte bu insan olmanın en garip yanı,
Herşey insanda aynı...

Ben Hep Seni Bekledim

Mustafa URHAN

Azizim Nevzatçığım, aslında iş sabahın erken saatlerinde başladı. Bugün asansörle ineceğim, dedim. Kaçıncı katta oturuyorsun diyeceksin. İkinci katta. Ama inat ettim asansörle ineceğim. Ardı ardına sözleşmişler gibi bütün apartman sakinleri aynı dakikalarda asansörü çağırıyor, asansör bir türlü ikinci kata gelmiyor. Epeyce bekledim. Artık gelmeyeceğine kanaat getirince neyse spor olur belki diyerek yürüyerek indim.

Beni katta bekleten bütün "asansör sakinlerine" sakin sakin günaydın demek zorunda kalarak güne başladım. Tahmin edersin işte, o sakinlikle arabama bindim. Evin önündeki dar yolda biri arabasını önüme kırıvermesin mi? Daha bir şey demeden o bana bulaştı.

- Biraz bekle kardeşim.

-Neyi bekleyecekmişim. Önüme hızlıca kırıyorsun arabanı. Sonra da biraz bekle kardeşim. Senin acelen varsa benim de acelem var. Kornaya bastım, el kol hareketi yaptım. O da kornasına bastı uzun uzun, o da el kol hareketi yaptı. İhtimal içinden galiz bir küfür de savurmuştur. Sonra kolunu camdan çıkarıp bekle biraz kardeşim, dedi.

Aynı gün "Geliyorum biraz bekle." diyen yakın bir arkadaşım bekletti beni. Yahu biraz acele etsen olmaz mı dedim içimden. Bankada işlerim var, bekletmeye gelmez üstelik. Neyse telefonla halledeyim bari, dedim. Nerde o günler. Telefondaki ses güvenliğim için annemin kızlık soyadının bilmem kaçıncı harflerini sorduktan sonra, sizi bekleteceğim biraz demesin mi? Üstelik onlara ulaşmak için nerdeyse on dakika beklemişim. Bir sinirlendim, bir sinirlendim anlatamam. Sabahtan beri bekliyorum zaten. Asansörü bekle, arkadaşını bekle, sırada bekle, trafikte ışıkta bekle, hatalı bir şoförün önüne arabasını kırdığında bekle, üstelik haksız olduğu halde el kol hareketi yaptığı halde bekle, uzun kornadan galiz bir küfür yedikten sonra bekle. Kendime mani olamayıp dalacağım bunlara. Beklemek ne ya, herkes işini gereği gibi ve hızlıca yapsa beklemeyeceğiz. İşimiz gücümüz var bizim arkadaş. Hayatımız beklemekle geçiyor. Ağzını burnunu kıracaksın bunların, pıçaklayıp atacaksın, dedim. Tabi içimden.

Bu kadar bekledim nasılsa. Kafamı toplarım, şurada bir kahve içeyim de kendime geleyim dedim ki sana rastladım. Günün özeti bu işte, azizim.

- Kahveyi içtikten sonra toparlanmışsın anlaşılan. Buranın sakinliği de içine siner insanın.

Beklemek güzeldir aslında Cemilciğim. Bu hay huylu zamanların içinde beklemek sevincini yaşamadan geçiyor hayatımız.

Gelmesini büyük ihtirasla beklediğimiz zamanlar vardır. Bekletildiğimiz güzel mekanlar, beklediğimiz kişiler, beklediğimiz olaylar var. Beklediğimiz biz varız üstelik. Oluşunu belki hiç beklemediğimiz kendi hikayemiz. Sanki bir sihirli el bunu bir gün gerçekleştirir tembelliği içinde hızını hiç kesemeden yaşadığımız, içine dahil olmak istediğimiz kendi hikayemiz vesselam.

Beklemenin ne güzel halleri vardır. İçimizdeki heyecanı yıldız yıldız ışıklara dönüştürür mesela beklemek. Her yıldız ayrı şarkı olur, ruhumuz beklemenin verdiği ıstırabın neşesini yudum yudum içer; kulağımız alesta gözlerimiz yolda kalır. Sabır meyvesine dönüşür beklemek. Belki hiç sorusu olmayan bir dervişe dönüştürüverir bizi beklemek.

Kimi zaman bir şiirin mısraına dönüşmek isteyip bekleriz. Kimi zaman sessiz bir çığlık halinde bekleriz.

Bir rüya denizi olur ümitlerimiz, bekleriz. Sevdalı bir bulut olur gözlerimiz, bekleriz. Saçlarımız yıldız olur, bekleriz.

Sırada bekliyoruz, durakta bekliyoruz, bankada bekliyoruz, asansörü bekliyoruz, telefonda bekliyoruz hayatımız hep beklemekle geçiyor diyeceksin belki. Aslında beklemiyoruz. Öfkemizi çoğaltıyoruz. Hızımızın kesilmesine sinirleniyoruz. Belki yapacağımız birçok işi bekletiyor bunlar diyerek insani duygularımızı çökertiyoruz.

Nedir bu kadar acele olan? Acele olursa daha mı çok yaşayacağız mesela? Geçenlerde senden iyi olmasın bir arkadaşımla konuşuyorduk. Geçmiş yüzyıllarda kırk sene yaşayan mı günümüzde seksen sene yaşayan mı daha çok yaşamıştır konusu üzerinde epeyce durduk. Kırk sene yaşayan düşüncesi galip geldi. Sevdiğini görmek için beklemiştir mesela. Hasreti en koyusundan yaşamıştır. Bir cevabı beklemiştir. Merakı en derinden yaşamıştır. Yolda beklemiştir, yolu yaşamıştır. Dertte dermanı beklemiştir. Günlerce beklemiştir beklediği olsun diye. Bazen olmuştur, bazen olmamıştır. Ama her hâlükârda bu beklemek onu bir şekilde insan yapmıştır.

Hayatı bir şarkı gibi görmek lazım. Hepimiz hayatımızı bir rüyaya, bir tatlı ahenge, ruhumuzu coşkun bir ırmak gibi çağıldatan sese dönüştürmek için çalışmıyor muyuz? Bu bakımdan diyorum işte. Şarkısıyla yaşamak istiyoruz hayatı ve bir bahar rüzgarı olsun yaşadıklarımız diyoruz. Başarabiliyor muyuz? Kendi adıma söyleyeyim, hayır!

Ayrıca bu hızdan veya hazdan kurtulmak için hepimizin "beklemek zamanları" diyeceği zamanlar icat etmesi lazım kendine aslında.

Farkında mıyız bilmiyorum, gittikçe hızlanıyoruz. Bunu dinlediğimiz şarkıların müziğinden anlıyorum biraz. Beklerken kulaklık takıp dinlediğimiz hızlı müziklerden. Beklediğimiz zamanı hızlı geçirelim diye 4.5 G'li internetimizi açıyor, facebookumuza, tivitırımıza, instangramımıza bakıyoruz. Hemencecik geçiyor zaman.

Ben bu tür beklemelere karşıyım Cemilciğim. Beklediğimiz zamanların bizi çoğaltmasını istiyorum çünkü. Hayata dokunmayı istiyorum. İnsanlarla sanal bir gerçeklik içinde değil, bir sinir harbiyle kendi kendimizi yediğimiz zamanlarla değil, yaşadığımızı hissettiren hızımızın kesildiğine sevindiğimiz beklemeyi önemsiyorum.

Düşünürken buldum. Seni telefonda bekleten bankanın müşteri temsilcisini arayarak "Beni çok beklettiniz." deyip sözü açsan. Sonra o, beklettiğimiz için özür dilerim deyince: "Yoo, ben çok memnunum beklediğim için. Biraz kendimi dinledim mesela. Biraz içimdeki boşluğu fark ettim. Çok hızlı yaşıyorum son günlerde, iyi ki beni beklettiniz. İnanın beklemek bana iyi geldi. Bana lütfen hızlıca dönmeyin. Rica ederim biraz daha bekletin beni. Filhakika hızımı kesiyor beklemek ve ben bu hızdan oldukça rahatsızım. İyi ki size rastladım." desen, nasıl olur?

- Ne bileyim Nevzatçığım, hiç düşünmedim bunu inan. Ancak şunu söyleyeyim, başka türlü ve manyakça bakıyorsun olaya.

- Sen bunu bir düşün. İçine beklemenin neşesi çöksün bir kere. Bunu bütün sevincinle yaşa. O zaman anlayacaksın beni. Neyse, bir çay söyleyeyim mi sana? İçeriz içeriz. Bakar mısınız? Bize iki çay. Biri demli olsun.

- Getiriyorum efendim, biraz bekleteceğim.

- Bekliyoruz.

Yanya'da Sabah Gezisi

Erdal NOYAN

Milattan Sonra 510 yılında kurulduğu ve adını Yahya Peygamber'den (Vaftizci Yahya) aldığı sanılan Yanya'dayım.

Yüksek yapı göremiyorum. Evler genellikle üç katlılar. Kargaşadan uzak ve temiz bir kent etkisi uyandırıyor.

Gereğinden çok büyümemiş kentleri severim. İnsanı ürkütmüyorlar. Atina'yı, belki biraz da Selânik'i saymazsak Yunanistan bu bakımdan iyi durumda.

Yanya, dağların arasında, Pamvotida Gölü'nün kıyısında.

Göl'ün arkasındaki Pindus Dağları'nın doruklarında kar birikintileri.

Yanya, "ethnos.gr/travel/article/77975/ioanninaoiparadoseistoka" adresindeki tanıma göre, Pamvotida Gölü'nün batı kıyısında, Mitsikeli, Tomaros ve Ksirovuni dağları tarafından tanımlanan bir havzanın neredeyse merkezindedir.

Averof Caddesi'ni izleyerek sabahın sessiz bir saatinde Göl'e doğru yürüyorum.

Averof Caddesi'nin seçkin anıtı Saat Kulesi.

Kule, yapımını 2'nci Abdulhamit'in tahta çıkışının yirmi beşinci yılı onuruna Vali Osman Fevzi Paşa'nın başlattığı 1903 yılında tamamlanan bir eser.

Cadde'de çok sayıda gümüşçü dükkânı sıralı.

Gümüş işi birkaç yüzyıldır Yanyalılar için önemli bir geçim kaynağı. Gümüşçülüğün gelişimine Tepedelenli Ali Paşa'nın katkısı büyük olmuş. Yanya Üniversitesi Güzel Sanatlar Okulu bu sanata destek veriyormuş. Her yerin açmazı burada da söz konusu: El işçiliğiyle yapılan geleneksel üretim biçimi tükeniyor.

Göl'le Kale arasında, çınarlar altındayım.

Ada'ya yolcu taşıyan iki gemi, yürüyüş yapanlar, birkaç olta balıkçısı, yüzeysel dalgalı suda salınan ördekler.

Sessizlik kanarya ötüşleriyle bozuluyor. Hem de ne ses. Hangi çınardan geliyor derken adamın birinin ufak bir düdüğü üflediğini görüyorum. Tezgâhına baktığımda her tür kuşun görüntüsünde sarı, mor, mavi, yeşil, kırmızı renklerde düdükler sattığını anlıyorum. Tezgâhın önü boş. Ortalıkta çocuk bulunmadığındandır.

Düdükçünün arkasındaki büyük bir afişte Yanya'daki görülmesi önerilen çoğu Türk izi barındıran önemli yapıların fotoğraflarına ve kısa bilgilere yer verilmiş. Belediye, Postane, Sanat Galerisi, Arkeoloji Müzesi, Bizans Müzesi, Süvari Sarayı, Fethiye Camisi, Kale, Türk Kütüphanesi, Ali Paşa'nın Türbesi, Saat Kulesi, Hamam, Gümüşçülük Müzesi, Aslan Paşa Camisi gibi.

Göl kıyısı kentleri deniz kıyısı kentlerden daha güzel olabilirler mi? Bence olabilirler. Bakınız Yanya, bakınız Ohri.

Yanya Kalesi'nin iki ucunu uzaktan hemen seçilebilen göl manzaralı birer cami süslüyor.

Kale'nin girişindeki oklara bakılırsa, karşımıza İç Kale, Bizans Müzesi, Belediye Müzesi ve Gümüşçülük Müzesi çıkacak. Kale içinde başka anıtlar da var biliyorum.

Kale'nin içine oradan değil de ana giriş olduğunu düşündüğüm saat kuleli kapıdan giriyorum.

Kapı'nın girişinde sağ elinde haç tutan fesli bir asker ve belden yukarısı çıplak olarak asılmış birisinin resmi duvarda. Yanında insanların mum yaktıkları bir bölme. Resmin bana göre sol alt köşesindeki nottan anladığım doğruysa, Georgio Maston Anna Faridi adlı kişi bağışlamış. Sağ alt köşedeyse 2018 tarihi görülüyor.

Dış Kale'nin girişe yakın bir duvarında üstünde Yunanca ve İngilizce "Bizans'ın Kalesinden Osmanlı'nın Şehrine" yazılı bir levha çakılı. Yunanistan Kültür ve Spor Bakanlığı düzenletmiş.

11'inci yüzyıldan kalıt Dış (Ana) Kale günümüzde bir yerleşim yeri. Evler, sokaklar, araçlar, insanlar. Yalnızca Kale'de oturanlar araçlarıyla girebiliyorlar.

Evliya Çelebi'nin döneminde Dış Kale'nin içi dört Müslüman mahallesinden oluşuyormuş.

Taş sokaklardan ilerleyince küçük bir alana ulaşıyorum. Alandaki taştan ve camdan yapılmış sedir ağacı heykeli karşısında biraz takılıyorum. 2013 yılında bağışlanarak buraya yerleştirilmiş.

Geçmişi epey eskiye uzanan Yanya Kalesi, Bizans ve Osmanlı yönetimlerinden izler taşıyor.

Tepedelenli'nin 19'uncu yüzyılın ilk çeyreğinde yenilettiği İç Kale'ye (Güneydoğu Akropolü) geçiyorum.

İkinci Kale diyebileceğimiz İç Kale tarihsel anıtlara bırakılmış, yerleşim bulunmuyor.

Yanya'dan bir görüntü

İç Kale'nin önemli yapıları: 2016 yılında açılıp 17'nci ve 18'inci yüzyıllardan ürünler sergilenen Gümüş Müzesi (Hazine). 11'inci yüzyılda yaşamış Norman soylusunun adını taşıyan Boemondo Kulesi. Ali Paşa'nın 1789 yılından sonra yaptırdığı yıkık sarayı. Saray kalıntılarının yanında 1958 yılında Kraliyet Köşkü olarak yapılıp 1995 yılından bu yana Bizans Müzesi olarak kullanılan yapı. Bizans Müzesi'nin Göl'e bakan arka yüzünde beş eski top sıralı. Ali Paşa'nın 19'uncu yüzyılın ilk çeyreğinde yaptırdığı İmarethane. Aynı çeyrekte yapılan Ali Paşa Medresesi'nin temel kalıntısı. Fethiye Camisi.

Bizans Müzesi'nin duvarında çakılı levhadaki bilgiye göre, Naziler, Bizans Müzesi'nin yerinde bulunan Askerî Hastane önüne 1944 yılı Mart ayının 25'inci gününün sabahında dizdikleri Yanyalı Yahudileri oradan toplama kamplarına götürmüşler.

Başka bir levhada, 1977 yılında çıkarılan 710 sayılı Yasa'nın özel lisansı bulunmayan kişilerin rehberlik yapmalarını yasakladığı bilgisi veriliyor. Benlik bir durum yok. Bir başıma geziyorum.

İç Kale'nin ucunda, bir Bizans tapınağının yerine yapıldığı söylenen Fethiye Camisi'ndeyim.

Geçmişi 1430 yılına uzanan, Tepedelenli Ali Paşa'nın 1795 yılında yeniden düzenlettirdiği, yaklaşık 1915 yılında da bir bakımdan geçen Fethiye Camisi tek kubbeli, tek minareli, tek şerefeli bir anıt. Şerefesinin korkuluğu sökülmüş. Cami'nin içi

parayla gezilen bir müzeye dönüştürülmüş.

Ela Umut Öztuğ'un Yanya Merkez Osmanlı Mimarisi konulu yüksek lisans tezinde, Fethiye Camisi'ni ilk yaptıran kişinin Defterdar Mustafa Efendi olduğunu, Namazgâh Camisi ve Mustafa Efendi Camisi adıyla da bilindiğini, Fethiye adınınsa Yanya alınınca burada cuma namazı kılındığı için konulduğunu okuyoruz.

İki mermer sütun arasındaki mihrap günümüze ulaşmış. Mihrabının çevresini, duvarları, kubbeyi süsleyen işlemelerin varlıkları korunmuş.

Dar taş merdivenden zorlukla çıkılan balkon katında Ali Paşa Tarih ve Efsane başlığı altında köşe düzenlenmiş. Kale ve İç Kale hakkında bilgilere de yer verilmiş. Hurşit Paşa'nın kuşatması altında geçirdiği 1820-1822 yıllarında İç Kale'nin ağır hasar gördüğünü, 1831-1872 yılları arasında yeniden ayağa kaldırıldığını, Ali Paşa'nın yaşamının Alexander Dumas ve Johan Wolfganf Goethe gibi Avrupalı edebiyatçılara esin verdiğini öğreniyoruz.

Balkona çıkan basamaklar minarenin şerefesine doğru yükseliyorlar. Bu basamaklardan kışın ayazında, yazın ateşinde günde beş kere ezan okumak için şerefeye çıkılması, inilmesi var. Eskiler şimdikiler gibi mikrofon müezzinleri değillerdi.

Öztuğ'un aktardığına göre, 1961, 1970, 1980 ve 2006-2008 yıllarında Cami'nin kuzey ve batı cepheleri, minaresi, kubbesi, zemini, balkon katı ve duvar resimleri onarılmışlar, yenilenmişler.

Cami'nin önündeki yanları ve üstü demir parmaklıklarla çevrili yere, 1822 yılında Ali Paşa'nın başsız gövdesi gömülmüş.

İç Kale'den aşağıya doğru ilerleyip Ana Kale'ye geçiyorum.

Göl'e çıkan kapıya yakın Kuzeydoğu Akropolü'nde 17'nci, 18'inci, 19'uncu yüzyıllardan kalıt bir dizi Osmanlı anıtı sıralanıyor.

Kale'de yaşayan ya da yeni gelen bir kişinin gereksinim duyacağı ne varsa; atların da bağlandıkları han, insanların temizlendikleri hamam, bilgiye ulaşabilmek için kütüphane, eğitim görülen medrese, açların doyacakları imaret, aşevinin mutfağı ve de bir tepenin üstünde cami, bahçesinde mezarlar, duvarına dayalı mezar taşları.

Medrese'nin çatısındaki kiremitleri otlar bürümüşler. Yine de sütunları ve duvarları zamanın yüklerine direnebilmişler. Ayaktalar. Mutfak bölümüyse yıkık. Bir zamanlar mutfak olduğu bilgi tabelasından anlaşılıyor.

Evliya Çelebi, Aslan Paşa'nın yaptığı aşevinde her yaştan, her inançtan insanlara bolca yemek dağıtıldığını anlatır.

Külliye'yi yaptıran Tırhala Sancak Beyi Aslan Paşa'nın mezarı Medrese'nin yanında. Çevresi demirle korumaya alınmış. Bakımsız, bırakılmış bir mezar.

1618 yılından kalıt Aslan Paşa Camisi, Dış Kale'nin ucunda. Tek kubbeli, tek minareli, tek şerefeli. Cami de bakımsız kalmış. Neyse, onarıma alınmış görünüyor. Minaresine kıyılmaması iyi bir şey.

Çevresindeki diğer anıtlarla birlikte Yanya'ya anlam katan Cami 1933 yılından beri Müslüman, Hristiyan ve Yahudi unsurlardan kalan çömlekler, resimler, takılar, giysiler, silâhlar, mobilyalar, kitaplar sergilenen Belediye Etnografya Müzesi olarak kullanıldığına göre, Devlet'in gerekli özeni göstermesi beklenir.

Bir duvarın dibine yığılmış eski mezar taşları, gülle öbeği, sıralanmış top namluları çevrenin diğer paydaşları.

Kale'nin Göl kıyısına açılan kapısından çıkış yapıyorum.

Son Günler

Cevat AKKANAT

3 Ağustos 2024

Sebîlürreşad'dan sonra **İktibas** dergisi ile de derginin yayın kurulunun aşağıdaki özür beyanından ötürü, irtibatımı kestim. Özür dilenen yazı geçen ayki günlüğümden. O metinde özür dilenecek bir husus yok.

ölen ve öldürülen tüm kardeşlerimizi cennetine kabul etsin.

Bu arada, geçtiğimiz ay dergimizin sanat sayfasında yer alan bazı ifadelerin sayın Metin Önal Mengüşoğlu ve sayın Cahit Koytak'ı üzdüğü haberini aldık. Dergimizin yayın politikası ile uyuşmayan bu durum bizi de derinden üzmüştür. Değerli şairlerimizden helallik dilediğimizi buradan belirtmek istiyoruz.

Titizlikle hazırladığımız dergimizden istifade etmenizi umarak sizleri dergimizle baş başa

Fakat gerek mütekebbir şair yazar üstadların (!) nüfuz kullanma taarruzu gerekse fikir özgürlüğünden nasiplenmemiş hiyerarşik medyatik kuruluşlar cana kıymaktan geri durmuyorlar. Şunu iyice öğrendik: Kamusal, grupsal veya bireysel, herhangi bir hiyerarşiye mensup olanlardan aydın, entelektüel, münevver, vs. çıkmaz. Şair hiç...

Sebilürreşad süreciyle ilgili olarak, ayrılırken yaptığım açıklamalara ek olarak şunları söyleyebilirim: Editörlüğünü yaptığım 20 sayılık süreçte özgün konuları dosya konusu ettim. Başka yayıncıların göze alamadığı eleştirel bir dilin gelişmesine yöneldim. Dergiye genç ve dinamik yazarlar kazandırdım. Fakat süreç içinde dergi sahibinin vaktiyle verdiği taahhütlerde durmaması, son sayılarda ise önce oto-sansüre zorlaması, bilahare sansür girişimlerinde bulunması Şubat 2024 sayısını hazırladıktan sonra ayrılmamı zorunlu kıldı.

Konjektüre göre hareket etmek, çağın egemen zihniyetine itibar, statükoya eklemli olmak, grup davranışlarının ezberleriyle yol almak... Bunlar bana uygun şeyler değil. Özgürlüğüme pranga vuran her tür bağlılıktan nefret ediyorum.

7 Ağustos 2024

Bugün bir edebiyat dergisinde (polemik konusu olmasın diye adları söylemeyeceğim) şu yorumu okudum: *"Sırr-ı Kader, şairin ruhundaki çalkantıları, dünyasında olup bitenleri, 'ben'inin değişimlerini, olgu ve oluşları, rüyadan gerçeğe, hastalıktan şifaya, yolculuktan yalnızlığa, mâsivâdan gayba bir sis perdesi arkasından verir. Bu sis perdesi aynı zamanda bir sır perdesidir. 'Kader Allah'ın sırrıdır. Onu açığa vurmayın' hadisinin gereği olarak, şair, mümince bir duyarlıkla bu ilkeye bağlı kalır."* Bir şairin başka bir şairin şiiri için sıraladığı bu cafcaflı sözcükler toplamında hakikatin anlamı defalarca örtülüyor. Sadece hayatın hakikatleri değil, şiirsel, dinsel ve en önemlisi imana mahsus tahkikatlar, mistik söylemler eşliğinde bulanıklaştırılıyor.

Bu cümleleri yazan üstad 28 Şubatlı yıllarda, aynı şairin şiiri hakkında negatif cümleler kuruyor, dahası o şairi, bir derginin özel bir sayısında takdim edildiği için statükonun (28 Şubat zihniyetinin) kayığına binmekle itham ediyordu.

Söyleyen aynı kişi; ele alınan aynı şair, aynı şiir... Bir

darbe döneminden başka bir sancılı döneme... Değişen ne? Ötekisinin sürecinde tu kaka olan, berikinin döneminde yaldız, cila... Maalesef tutarsızlık üstüne tutarsızlık... Değil tabii ki... Bilinçli bir tercih...

10 Ağustos 2024

Tevfik Fikret'in sadece şu iki şiirini, **Tefelsüf** ve **Kendi Kendime** şiirlerini okusa şair adayları eminim bir hayli yol alırlar. "*Evet, nasıl veriyorsam bu nazma şimdi emek*" cümlesiyle başlayan ilk metin, "nesc-i rakik-i sanat" (sanatın ince dokuması) ile ilgili poetik miyarlar sunuyor. Bir sonnet olan ikinci şiir ise "*Bir buçuk saat*"lik bir zaman diliminde oluşturulmuş olmakla birlikte alemdeki "*zî-ruh*" (canlı) unsurlara yaptığı göndermelerle poetik içerikler sunuyor.

11 Ağustos 2024

Bursa Büyükşehir Belediyesi bir işe kalkışmış. Sadece sağır sultan duysa yeter kabilinden bir tanıtım! Bursa'ya uğramasak kimin haberi olacak? Belli ki ölü bir yıl oluyor. Nazım'a da sonrası takipçilerine de yazık edilmiş gibi?

12 Ağustos 2024

Arşivimde gezinirken karşıma çıktı. 27 Mayıs 2015 tarihli gazete kupürü. Hilmi Yavuz'un isabetli tespiti: "*Ziya Osman Saba, Müslüman şiir izler çevresinin ilgisini çekmemiştir. Bunun örtük sebei, Saba'nın İslamcı şairler soykütüğü içinde yer alamamış olmasıdır. Evet, bir İslamcı şairler soykütüğü var ve bu soykütük, son derece kapalı ve muhafazakâr bir soykütüktür.*" Yayınlandığı günlerde itirazî bir yanıt vermek için alıkoyduğum bu tespite şimdi niye hak veriyorum? Yazıda adı geçip de o tarihte yaşayanların sergiledikleri pratikler... Edebî iddialarını siyasal statüko karşısında sürdüremeyip tersine onun kullanışlı aparatı haline dönüşmeleri, zamanla egemen ideoloji lehine militarizme varan söylemler üretmeleri. Pasif tutum sergileyerek bu tespitlerin dışında tutulacak tek isim Sezai Karakoç. Diger adı geçenlerden ve geçebileceklerden pek çoğu tutumlarının ödülünü resmî usûl cenaze merasimleriyle ve özel mezarlıklara defnedilerek aldılar, alıyorlar, almayı umut ediyorlar. Allah taksiratlarını affetsin.

16 Ağustos 2024

Düşünce insanı, kültür adamı, sanatçı, yazar, şair aktüalitenin pençesine bu kadar düşmemeli... Yalçın Küçük örneği büyük ve ütopik bir çuvallama. Bakın **Bilim ve Edebiyat** (İthaki Yay., 2. Bas., İst., 2004) adlı kitabının 43. sayfasındaki şu yazdıklarına: "*1. Özal öldü, daha canlı bir Türkiye başlıyor. 2. Demirel duruyor. Durudukça devrim yaklaşıyor. 18 Nisan 1993.*"

18 Ağustos 2024

Çalışma masamın başındayım. Besmeleyi Ferenc Snétberger'in 2023 Budapeşte Caz Festivali'nde verdiği "*Solo Gitar Konser*"i çıkıyor. Kendimi müziğin tınıları arasına brakmış bir haldeyken yaptığım küçük bir araştırma ile 1957'li Macar gitarist ve bestecinin ülkesindeki Roman geleneğinden, Brezilya müziğinden ve flamenkodan etkilendiğini, caz sanatından ilhamlar aldığını, dolayısıyla eserlerinde bütün bunlara ait izlerin yer aldığını öğreniyorum.

19 Ağustos 2024

Tanpınar'ın Mahur Beste'sinden bir parça; adeta A. Şinasi Hisar'ın Boğaziçi Mehtapları'ndan koparılıp alınmış: "*Molla Bey gençliğinde bütün İstanbul'un sesine koştuğu nadir insanlardandı. Onu için bu besteler başlar başlamaz, her tarafta ses kesilir, komşu evlerden, pencerelerden başlar uzanır, denizde gezinenler varsa orada, hemen pencerenin önünde dururlar ve Boğaz gecesinin geniş, pırıltılı sükutu, bayatinin mahurun sıcak busesi ile kucaklaşırdı. Mehtaplı gece birdenbire çılgın bir ihtirasın rüyasınra uyanmak için kendi havai gül rüyasından uyanırdı.*" (Dergah Yay., s. 24) Kuşkusuz yeki diğerinden etkilenmedi. İki yazar, dile ve üsluba yönelik hassasiyetlerinden ötürü bir zirvede ustalaşabildiler..

20 Ağustos 2024

Kemanî Nubar Tekyay ve Udî Yorgo Bacanos'dan önce Zeki Mehmed Ağa'nın ferahnak peşrevini, ardından Sedad Öztoprak'ın evç saz semaisini dinliyorum. İkisi arasında Nubar Tekyay'ın kemanından nefis bir taksim de var.

23 Ağustos 2024

Güftesi Nazım Hikmet'e ait olan "*Martılar Âh Eder Çırparlar Kanat*" şarkısını solist Melihat Gülses'ten dinliyorum. Döne döne. Mesut Cemil'in bestelediği şarkı hicaz makamında. Güfte'den bir bölüm:

"Martılar âh eder çırparlar kanat
Deryalar açılır, açılır kat kat
Gâyrı beklemeye kalmadı takat
Görünsün karşıdan İstanbul şehri

24 Ağustos 2024

"Felsefenin Temel İlkeleri *diye bir kitap okuyup, bir gecede okuduğu her kelimeye hak verip, ertesi gün* Devrimci Yeni Öncü*'ye katılıp, üç gün sonra banka soygununda enselenip on yıl yatanların hiikayelerini duymuştum. Ya da* İslam ve Yeni Ahlak *ya da* Batılılaşma İhaneti *gibi kitaplardan birini okuyup bir gecede meyhaneden camiye geçip, buz gibi soğuk halıların üzerinde, gülsuyu kokuları içinde elli yıl sonra gelecek ölümü sabırla beklemeye başlayanları da biliyordum. Sonra* Aşkın Özgürlüğü *ya da* Kendimi Tanıdım *gibi kitaplara kapılanları da tanımıştım. Bunlar, daha çok burçlara inanabilecek tıynette insanlar arasından çıkar, ama onlar da bütün içtenlikleriyle '*Bir gecede bütün hayatımı değiştirdi bu kitap*!' derlerdi.*" Orhan Pamuk **Yeni Hayat**'ta anlatıcısına söyletmiş. (YKY, 13. Bas., İst., 2022, s. 15) Ben görmemiş olabilirim; romantik Sosyalistler, ahlakçı ve batı düşmanı mitik ve mistik İslamcılar veya hayalci Kavmiyetçiler **Yeni Hayat** yazarının ironik cümlelerine ne tepki verdiler? Sözgelimi *Batılılaşma İhaneti* merhum yazarı veya tilmizlerinin refleksleri ne oldu? Nobel ödüllü tek Türk yazarı olan Pamuk'a TYB ödülü verilmeyişi bir tepki olabilir mi?